

VILNYBE LIETUVNINKU

Literatūros, mokslo ir politikos nedėlinis laikraštis.

— ISZLEIDZIAMAS —

J. J. Paukštis & Co.,

METAS TRYLIKTAŠ

4 out of print

PLYMOUTH, LUZ. CO. PA. U. S. AMERICA.

1898 m.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
576087
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
R 1912 L

TURINYS.

A. Inžengtiniai straipsniai

Apie yvairius beganczius Lietuvių reikalus — kiekviename numeryje.

B. Isz Lietuvos

Korespondencijos isz yvairių Lietuvos szalių — kiekviename numeryje.

C. Isz kitur

Politiszkos žinios isz Suvienytų Valstijų ir viso svieto szalių — kiekviename numeryje.

D. Dalis darbu.

Trumpos žinutės apie visokius darbus Amerikoje — kiekviename numeryje.

E. Isz Amerikos.

Žinios apie visokius atsikimus Amerikoje — kiekviename numeryje.

F. Isz lietuviszku dirvu Amerikoje.

Korespondencijos ir žinios isz yvairių Amerikos vietų apie lietuvių veikalus ir reikalus — kiekviename numeryje.

G. Eiles.

Danutė. Naujiems metams

M. A. Kalba Lietuvos su sunum

oro daktė — nu 14 iki 29 No.

Ant kranto Dubysos

M. M. Mylimamjam

Sehupasakos. Iszgama

— Svetimam kraszte

— Dūk Dieve

— Daina

— Nemunas

— Vonsiackui

— Dar gyva

— Izkeliaujant isz tėvynės

— Kova Algirdžio ties Moskva

— Vaitojimas

— Petrui Arminui

— Lukėjimas

— Pavasaris

— *Kapsas*. Nemunui

— *Malkalnis*. Monopolijvenant

— Keleiviams į tolymą krasztą

— Lietuvio statymas į kariuone

— Elgetos

— Žinutės Onos deklamacija

H. Istoriszki rasztai.

Edm. Veckenstedt. Mythai, pasakos ir legendos Žiamai — veik kiekviename numeryje.

Senovės liekanos	82
<i>V. Ambrazevicius</i> . Lietuviszki piningai Suv. Valstijose	81
<i>Petras Kraucziunas</i> . Mitologiiszkos smulkmenos	83. 96
<i>Dzukas</i> . Lietuvos pilekalniai	178

I. Moksliszki rasztai.

Priežastis tankių szirdies ligų	252
Kaip toli nu žemės iki stovinczių zvaigzdzų	12
Kaip sena mūsų žemė	384
Dr. Schenko iszradimai	386
<i>Dr. J. Basanavicius</i> . Prie veikalo "The races of Europa"	393
Saulės szviesa	121
Bakterijų svietas	183
Apie auklėjimą	240

K. Beletristiszki rasztai.

<i>E. Belamy</i> . Isz praaitės 2000 - 1887 — nu 1 No iki 46.	
Geriausiai mokinti paveikslu	110
<i>J. Stern</i> . Įtekmė socjaliszku sanlygų ant visų kultūros szakų — nu 23 No iki 35	
<i>Dimsza</i>	455
<i>Jonas isz P.</i> Kriksztas	491
— Sesū Albina	504
<i>Szatrijos Ragana</i> . Pirmas pabucziavimas 540, 552, 555, 578	
<i>Savasis</i> . Beda geram žmogui, bet ir nieksziui ne visados laimė	602 612 623

L. Yvairus rasztai.

14 <i>Reikalai</i> „Tėvynės Mylėtojų Dr.“	23, 60, 71, 130, 141, 155
135	166, 177, 190, 215, 227, 240, 252, 262, 274, 323, 336, 371, 407
	419, 431, 454, 466, 502, 516, 526, 539, 574, 586, 598 623
482	<i>Praszokas</i> . Atsiminimas
446	<i>M. Lėlas</i> . „Garsai“
445	<i>Pažystamas Trupinėlio</i> . Naikintojams tikybos
446	— „Kardui“
458	— Lenktynės despotų
	— Musų moterys
470	— Barami socjalistai
	— Dojanai buvo
482	— Kas bus su mumis
494	— Velykų dovanėle klaidi
517	— Nauji „Zviązkai“ ir „Sūsivienijimai“
528	— Ne visi godus
543	— Kur mūsų szventė
614	— Szis tas isz musų dirvos
626	Atėivystė į Suvienytas Valstijas
566	Emigrantų namo reikale
578	<i>Jaunikaitis</i> . Lietuvaitėms
590	<i>S. Masickas</i> . Paveikslėlis
	— Europos neprietelius
603	Tautiszka spaustuve
555	Protestas Plymouth'o ukėstų kluubo prieszai Lodges billa
	<i>S. Kairys</i> . Sūsivienijimo reikale
	<i>Pa-Kalnėnas</i> . Musų reikaluse
	<i>M. Lėlas</i> . Atsiminimas tėvynės

turėti ir net raundavoti, bet mūsų žmonės už puskvortę degtinės padaro viską, ko žydas geidžia ir pasiraszo, kad tą žemę ne žydas, bet jis ima aren-don, ir paskui dažnai, toksai pasiraszes, eina pas tą patį žy-dą ir dirba tą patį lauką isz pusės, o žydas su paczia ir su vaikais nieko nedirba; visi isz-simaitina isz tos pusės ir dar randa užmoka. Pirmiaus taip buvo ir su szinkais, kol dar nebuvo įvestas monopolis. Ko-kis bus nusprendimas darsu-niszkių, tai vėliaus apraszysiu, dabar jie sėdi kalinyje Trakū-se ir nieko prie jų neprilei-dzia pasznekėti. Norėjo jų isz-imit ant parankos, tai už vi-sus reikalaua 40 tukstanczių.

Peterburgo laikrasztis „Sviet“ N. 128 1897 m. patal-pino sztai kokį straipsnį isz Vilniaus nū korespondento O. P. Jisai raszo: „Mieste Vil-niuje yra žinomas visiems pa-veikslas Motinos Dievo, vadi-namas „Auszros Vartų“, vie-nok garbinamas kaip pravos-lavų taip ir katalikų. Mą nekartą atsiitkdavo girdėti nū atvykusių pravoslavų pasigai-lėjimas, kad priesz tą paveiks-lą neatsilaiko pravoslavnos maldos ir apeigos. Jeruzoli-moj, kaip žinoma, dievmal-dystė laikosi apymainu toje paczėje bažnyčioje pravos-lavų ir katalikų Armėnų. Mą rodos, kad be skriaudos kata-likų tikybos, galima butų taip įtaisyti, kad paskirtose valan-dose dievmaldystė laikytusi katalikiszka ir pravoslaviszka; szitas butu labai iszmintinga, kad paveikslas Motinos Dievo bizantiszko tēpliojimo kita-dos prigulėjo pravoslavams. Jeigu kiltu apmaudas dėl per-taisymo katalikų koplyczios prie pravoslaunų maldų, tada be ardyimo įstatymo katalikų koplyczios, galima butu gauti dalis namų siekiančių kop-lyczia ir įtaisyti maldnamį pa-skirtose valandose dėl pravos-launų meldimosi; perneszant

į jį paveikslą ir užstatant jo vietą tokia paczia kopija“.

Ant galo tos koresponden-cijos yra dadėjimas nū redak-cijos, kad toksai dalykas jau senei reikėjo, kad butų iszpil-dytas.

Pranis Zikus, gyventojas Darsuniszchio parapijos, vaiki-nas turintis apie 20 metų, pats padirbo isz savo galvos altorių į Darsuniszchio bažnycia. Al-tordirbiai dagirdę kad jisai už-siėmė tokiu amatu, jūkėsi isz jo, bet kaip pabaigė jisai savo darbą tai ir patys jo prieszai, kurie pirma isz jo jūkėsi da-bar žiurėjo ant jo darbo su nusistebejimu.

Atvaziavus paziurēt to alto-riaus ponia Orwydienė (didele patrijotė lenkų) isz dvaro „Babi Góra“ kuri yra ant lie-tuvių nelabai loskava, vienok davė ant bažnyczios 5 rublius pagyrė darbą ir kalbino, kad ant jos kaszto vaziūtu į Var-szavą dasimokint visiszka to darbo, ir iszsimokint zalatinti, bet jisai ant to nepristojo, ne žinē dėl ko. Rutaitis.

CZystyja krauja.

Czystas kraujas tikrina czystą odą. Nėra gražu-mo be to. CASCARETS CANDY CATHARTIC isz-czystas tan krauja, ir laikys czystą nes iszvaro vėją ne czystumą isz kuno. Pradėk imti szladien-ę iszvarys isz tavo kuno purzkus, dodervines ir kitas doas ligas, nes CASCARETS už 10c. tai pa-daro. Gausi visose aptiekose su gvarancija. 10c. 20c. ir 50c.

Isz Kitur.

— *Kinai.* Europos viesz-patystėms nusidangins į Kini-ją, kiekviena stengiasi užimti po plotą Kinų vieszpatystės. Pirmiausiai užgrėbė Vokietija priplauką Kiao Chou, tiktai už nuzudymą dviejų voki-zkų misijonierių, kitos vieszpatys-tės tai matydamos, pasekė vo-kiecius ir užėmė kitus krasz-tus, taip Maskolija užėmė Port Arthuro priplauką ir Kin Chou, Prancuzija sala Hai-Nan 34,100 keturkampių ki-liometrų didę, Anglija gi stovi užtakoje Wei-Hai-Wei, o Ja-ponija ir tenai drange, bet kar-tu su Anglijos laivyne tebsto vi vienoje užtakoje. Kinai

neturi visai pajiegy, idant ga-lėtų gintis nū europiszku kry-ziokų ir ko kuris pareikalauja, tai kiekvieno norą užganėdina. Vokietija dar pareikalavo nū Kinų valdzios praszalinimo ko-mendanto kiniszkos kariaunos isz Tsao Chow, provincijoi Schank-Tung, kuris savo kal-boje asztriai atsiliepė apie vo-kiszkus misijonierius, kurių de-lei dabar draskosi europiszki kryziokai jų tėvyne. Vokiszkas pasiuntinys Pekine, pareikala-vo tūjaus komendantą atstaty-ti, o jei to nedaro ant jų pėdų, jisai iszvažiūja isz Pekino. Ki-nų randas užganėdino vokie-czius ir praszalino komendan-tą nū urėdo.

Anglijos nesutikimai su Maskolija už Koreos mitus, pasibaigė tūmi, kad abi sutiko laikyti ten savo uredninkus, kaipo lygius, nors pirmiaus buvo tiktai Anglijos užveizdo-je viskas. Anglija dabar rei-kalauja, kad Maskolija turinti daleisti į Port Arthuro užtaką liūšai įplaukti pirklių laivams. Naujausios žinios pranesza, buk Maskolija apleidusi Port Arthura ir suplaukę visi kar-iszki laivai į užtaką Talien-van, buk dėlto, kad Port Arthuro užtaka per mažą esanti Maskoliszka laivynei. Toliaus vėl pranesza, kad per Angli-jos trusą, Kinų valdzia palie-pusi vokiecziams iszskraustyti isz jų vieszpatystės, bet ar pa-klausys to vokiecziai, tai kitas klausymas.

— *Japonija.* Europejisz-koms vieszpatystėms draskant Kinija, Japonija tiekiasi į ka-rę ir vižas reikmenis dėl laivy-nės rupina diena ir naktį. Ja-ponijai reiktū pirmiausiai su Maskolija susikirsti, kuri Ja-ponija nori su visu praszalinti nū įtekmės ant Koreos ir pra-monės reikalūse ant Kinijos.

— *Indijos.* Anglų pajie-gos nieko negali padaryti pa-sikėlusiems kalnų gyvento-

jams, o sziejie pasislėpę ilose anglus naikina. Anglai da-bar nesenei atrado genarolą, Sir Henry Havelock-Allan, perszautą su arkliu. Jisai at-siskyrė nekiek nū savo stipru-mos ir niekas jo daugiau ne-matė. Arklio kamanas ir bal-ną bus pasineszė pasikėlelei-nes tų nerado prie užmusztųjų.

— *Korea.* Ant paskutinio susirinkimo pasiuntiniu Euro-pos vieszpatystė, dėl reikalų Kretos, maskoliszkas pasiunti-nys užmanė Kretos gubernato-rium Graikijos karaliūną Jur-gi. Kiti pasiuntiniai no-szaltai priėmė tą užmanę, bet nei vienas nesiprieszino Maskolijos norui.

— *Aprika.* Angliszkos pa-jiegos apėmė du miestu, Ile-shā ir Berarā, esanczius szalyje Bariba, vakarinėje Aprikos da-lyje. Tų miestų gyventojai gana nusidziaugę isz atėjimo angliszku pajiegy, nes bijojosi antpūlių nū vietinių prancu-ziszku pajiegy, kurios tanki įsiverzia į Baribā ir naikia viską ugne ir kardu.

Egipte pakilo nesuturi tarp Anglijos ir Prancuz. Iki sziolei tenai yrszų tu anglai, bet dabar per masko-lių įtekmę ant Abisinijos pra-dėjo pulti, kam pritaria ir cie-corius Menelikas bei kviecia visus abisiniecius stverti už ginklo ir gelbėti prancuzis-koms pajiegoms o iszvijus ang-lus paskui iszyyti ir prancuzų ir suvienyti szalį Tigre Ne-gus su Abisinija, ko geidauja to kraszto gyventojai. Anglak-girdę prancuzų pajiegas art-nanties prie Kartum, gana už-sigando, nes jie gerai žino, kad prancuzai negalėjo iki tenai prisigriebti pergale, bet turėjo padaryti sutartį su Kalifu, isz-ko nemenkai nukentės Angli-jos reikalai.

— *Kuba.* Gen.-gub. Blaz-co su naujais metais apgari-

Kubos nepriegulmystės viršininkus arba ministerius, kurie dabar pildys valdžios pareigas. Ant to viso kubiečių vadas, Gomezas, visai reboja ir vėl apgarsino, kad nei vienas kubietis nepasidūtu tokiai autonomijai po bausme suszaudymo. Girdi, tokia autonomija yra tikrai apjūkas. Priegtam, kad nei vienas neiszdriestu, atėiti pas jį kalbinti priimti autonomija, nes toki be jokios malonės bus suszaudyti. Jisai nereikalauja jokių tarpininkų nei pagalbininkų, kad iszkariauti laisvę.

— *Ispanija.* Nors Ispanija yra jau savo visas pajiegas savarajosi ant suvaldymo maisztų Kuboje ir Pilipinūse, tačiau nors laikraszcziūse veda karę su Suvienytom Valstijoms už suteikimą Kubai ir pasikeleliams pagalbos. Visi gyventojai kaltina dabartinį ministrų prezidentą už tokį apsilėidimą su Suv. Valstijoms, kuris nieko neiszdare, idant priversti Suv. Valstijas padūti jokios pagalbos kubiečiams. Canovaso del Castillo politika ir dabartinė Sagastos, kuri 200,000 kareivių ir 2 milijardu pesetų ant numalszinimo maisztų, kaip į balą įmetė ir nei jokios naudos neatneszė o tikrai vaisių artymos naminės revoliucijos.

Dalis darbu

— *Hazleton, Pa.* Kasyklose Honey Brook-Mine iszkais straikas. Panedėlyje (27 Grūdžio 1897 m.) 20 darbininkų neatėjo į darbą isz priezasties, kad nebuvo dar atszzventę kalėdas. Superintendentas Gomer Jones atsakė jiems darbą, kaip jie atėjo utarninke (28 Grūdžio) ir 500 darbininkų dirbanczių tose kasyklose sustraiškavo, reikalaudami atstatytūsius priimti atgal. Jų reikalavimas tapo atmestas ir kasyklos su visu sustojo dirbti.

Savininkai kasyklų isztyrę

visą reikalą, palicpė priimti atgal anūs 20 darbininkų ir tada visi 500 vėl sugrįžo prie darbo.

— *Denver, Colo.* Kalnakasiai apreiszkė visiems kasyklų savininkams, jeigu nepareiszkė algų iki 10-tai d. Sausio, nū 10% iki 40%, tai visos kasyklos Lafayette, Louisville, Marshall, Erie ir kitose vietose liks tuszczios. Darbdaviai tą reikalą laiko už per daug didelį ir jeigu darbininkai nepristos ant jiems padūtų iszlygų per darbdavius, keta visai kasyklas uždaryti.

— *Dawson City,* auksakasiai, kurie dirba Klondike parsisamdydami, skaitliuje 3000 rengesi straiškūti, isz priezasties numazinimo dienos mokesties nū \$15 ant 10, arba už valandą 1 dol. kur pirmiaus mokėjo \$150. Jie gūdziasi, kad negali iszeiti su 10 dol. per dieną, dėl brangumo maisto, kur svaras kasztūja nū \$1,20 iki \$2,00. Savininkai aukso kasyklų susivienyjo į korporaciją net 83, ir keta varu darbininkus priversti už \$10 dol. per dieną dirbti, nes be to, turės badu mirti. Savininkai kasyklų iki Birzelio mėn. tikisi 10 milijonų dol. auksu laimėti gryo pelno.

— *Wilkes-Barre, Pa.* Kasyklose Alden, du darbininkai, John Agen ir Thomas Kennedy, darbavosi prie nukapojimo ledo, kursai apszalo szalise szafto. Jūdvieim besidarbūjant ant vindo, nutruko geležinė virvė ir jūdu nukrito 450 pedų į gilumą ir užsimuszė ant vietos.

— *Utica, N. J.* Straiškūjanti italai prie perkaso Erie neleidžia nei vieno dirbti už pustrylikto cento už valandą. Keli kontraktieriai atėjo su 20 amerikonų ir 30 italų dirbti. Straiškūjanti jūs iszvaikė ir

pasakė, kad nei vienam neda leis dirbti už tą mokestį. Jie reikalauja 15 centų už valandą, bet kontraktieriai nenori pristoti.

— *Salem, Mass.* Savininkai medvilnės verpinyczių apreiszkė savo darbininkams, kad nū 3-czios dienos Sausio numazis visiems darbininkams algas ant 10%. Tasai numazinimas tropija net 1800 darbininkų.

— *Fall River, Mass.* Czionai visose verpinycziuose tapo numazintos algos ant 10% visiems darbininkams. Ant susirinkimo, 26 Grūdžio darbininkai nutarė nestraikūti, bet dirbti toliaus, nors už sumazintą mokestį. Jie pasitikėjo darbdavių prizadėjimui, jei pasididins iszleidimas iszdarbių, tai jie pakels algas, kokios iki sziol buvo. Dabar darbininkai su vilezia dirba toliaus, bet ar pasididins iszleidimas iszdarbių, nū ko prigul jų algos, bene nesulauks niekados.

— *New Bedford, Mass.* Savininkai visų czionai esančių verpinyczių, apgarsino savo visiems darbininkams, kad nū 17-tos dienos Sausio numazins algas ant 10%. 10,000 darbininkų tropija tą numazinimą.

Isz Amerikos.

Netikros penkdolerinės. Daugelis yra padirbtų netikrų penkdolerinių, kurios maiszosi su tikromsioms. Jos priguli prie serijos 1896, „check letter“ C; numeris pirmosios pūsės yra 22, o antrosios 12; J. Fount Tillman registeris; C. N. Morgan, treasurer; No. 2852687. Popiera netikrųjų penkdolerinių yra plonesnė, negu tikrųjų. Dėlto skaitytojai gaudami kur penkinę, te tēmyja ant numazių

paraszų ir popieros, idant tokią gavus nereiktu paskui numesti ir gailėtis.

41 studentą iszvarė isz universiteto.

San Francisco, Cal. Isz universiteto Stanford, iszvarė 41 studentą už netikusį pasielgimą ir nemokslumą... Daugeilis isz jų per mier didį gintavimą ir pasileidimą iszszaukė pasibjaurėjimą visam mieste. Jūs iszvarė dēlto, kad jje darė gėdą universitetui ir dar trukdė gerus studentus.

Seniausia pora.

Netolymais Elekton, Mich., gyvena poroje Hilleris su savo paczia, kursai turi 108 o jiji 106 metus. Vyriausis jų sunus turi 85 o jauniausis 58 metus. Gražus amžis.

Trukis isz rėlių iszszoko.

Fond du Lac, Wis. Isz priezasties neatitrukimo dalbos kur pereina vagonai nū vienu rėlių ant kitų, pasazierinis trukis iszszoko isz rėlių, per ką tapo 6 žmonės sunkiai pazeisti, o daugelis lengviaus.

Szaltis padarė iszskados ant milijono dolerių.

Pradėjus rastis szalcziams, Kalifornijoi nuszalo daugelis citrinų ir pamaranczių, isz kojū augintojams pasidaro iszkada ant milijono dolerių. Dar dabar randasi ant medzių citrinų ir pamaranczių ant 10 tukstanczių vagonų vertybėje 6 milijonų dolerių.

Besimokindama apsivedė.

St. Louis, Mo. 17 metų Gertruda Levis pabėgo su Sam Frazier, savo pumylėtinu, ir apsivedė. Niekas apie tai nezinojo, iki pati apsivedusioji mokintinė isz to nepasigyre savo draugėms, tą paslaptį iszgirdo tūjaus ir mokyklų viršininkas, ir užgynė apsivedusiajai mokintinei lankyti mokyklą. Mokintinė pasigūde dēlto mokyklų superintendentui,

kursai daleido toliaus mokintis. Apsivedusiajai to uzvydi mokslo draugės, kad ji isztekėjo o jos negali to padaryti, kaip ir mokyklų virszininkas su superintendentu. Jį vaidus dabo parėjo, kad vienas iszvarė o kitas vėl atgal priėmė mokintinę. Dabar mokyklų uzveizdas turi vėl naują įstatymą iszleisti, kursai daleis ar užgins nepilnametėms merginoms, o isztekėjusioms, lankyti mokyklas.

Motina su dukteria padavė praszymus ant atsiskyrimo su vyrais.

Anderson, Ind., motina, E. Barber, nori atsiskirti nū savo vyro, kuris yra baisus girtūklis, ir ji negalinti to apkęsti. Duktė-gi, M. Stauby, vėl lygiai reikalauja atsiskyrimo, kad jos vyras jė baisiai banityjas.

Kepimu gydo nū reumatizmo.

La Porte, Ind., randasi įrėdnė, kurioje d-ras Gray „kepi-mu“ gydo savo ligonius. Jisai turi pasistatęs tam tikrą peczių, į kuri įkiswa ligonį sergantį reumatizmu — įkaitindamas peczių į 300-400 laipsnių Fahrenheito. Ligoniams, iszkepusiems pecziuje, tampa isztraukiamas sopėjimas iszkaulų ir raumenų, karszeziu, ir dziaugiasi nekurie isz pasveikimo.

Szalta maudyklė.

Hoboken, N. J. Kr Holstein, 38 metų, isz priezasties linksmybės naujų metų, budamas prisigėręs įvirto į upę Hudson, ir su pagelba tiktai policijanto, atbėgusio ant szauksmo, pasisekė gyvastį iszgelbėti. Iszlipęs isz maudyklės buvo visai iszsipagiriojęs. — Norint Holsteinas nekiek ir perszalo besimaudydamas, tacziaus Hobokėne yra tokių žmonių, kurie kas rytas Hudsono upėje maudosi ir atsirus reikalui prakerta dar ledą

kad galėtu panerti be jokio gūdimosi ant szalcio.

Zingėidi nebylių prova.

Oakland, Cal., 23 dieną Grūdzio 1897 m. buvo prova, kurioje skundėja, kaltininkas, advokatas ir visi-tudininkai buvo nebyliai. Perdėtoju buvo inspektorius isz nebylių mokyklos W. A. Caldneell. Mergina M. Halloran, nebylė, apskundė J. Dogget'ą, taip-gi nebylį, už užpūlimą.

Prieszininkai bucziavimosi.

New York'o muitininkai, kurie perziuri ateivių daiktus, pakėlė protestą prieszai bucziavimasi, kur atvykus viešam isz Europos, ateina kar-tais pora tuzinų prietelių jo pasitikti, ir nulipus nū laivo pirmiausiai ima sveikintis ir bucziautis su pažinstamais ir giminėms, kas kartais trunka po minutą ir daugiau laiko, ant ko muitininkai turi davanai praleisti laiką ir ziurėti kaip iszsiilgusieji bucziaujasi, o tokių kartais randasi nū 2 iki 3 tūkstančių, ypaciai, kad atvyksta arba sugrįžta kokia graži mergina arba aktor-ka. Laike bucziavimosi nei vienas muitininkas negali perziurėti daiktų be paties savininko, o laike tokio bucziavimosi su prieteleis nekurie perdūda tokius daiktus (deimantus ir auksinius daiktus) už kuriūs yra brangus muitas, o bucziaavimo laike tokie iszsprusta nū maito.

Iszganymo armijos kalėdos.

Iszganymo armija paprastai nū visų žmonių yra iszjūkiama ir jos draugai už kvailus laikomi, bet szitame dalyke jie nors, pagal gudriųjų nūmonę, kvaili, tacziaus toli pralenkė gudriūsius ir dar užgėdino. Pagal zines, kiek per kalėdas vargszų papenėjo Iszganymo armija, isznesza į 75,000 visose Sv. Valstijose. Apie ki-

tas krikszezioniszkas draugytes, kurios butų ką vargūliams suteikusios, nieko negirdėti.

Kiekvtenas taip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tai etobuklingiausias gydy los ezio amziaus lazradimūse, turi gardų smova, gydo lagadnei ir tikrai inkstus kepenis, pilvą ir cziastyja visą sistomą, praszalina perzaliną, gyd galvos skaudėjimą, dragy ir užkietėjimą vidurių. Pirk dėzintą C. C. P. sziaidien. 10, 25, 50 centų. Randasi visose aptiekose ir iszgydyma gvarantėja.

Atsiminimas.

Žvelgiant akia dvasios, ant mūsų praėites 20 metų atgal, matom labai didelį skirtumą. Jeigu tada kas butų kalbėjęs apie sziaidieninį lietuvių kurtėjimą, beabejonės butų likęs prie bepročių priskaitytas. Kas-gi butų tada tikėjęs, kad lietuviai turės arti 20 laikraszezių (ir pusę tiek mirusių), kad lietuviai losz teatrus, atsiskirs nū lenkų, darbūsis dėl pakėlimo save paczių. Tokis klausymas praėitėje negalimas buvo iszriszti nei kokiū budu, negalėjo sutilpti galvoje žmonių nuvargintų ant dvasios.

Mūsų sodziuje gana dideliame suvirsz 40 ukiniukų ir apie 15 darzininkų buvo tiktai 3 mokinti vyrai. Mano atmintyje jie dėlto vadinosi mokinti, kad jie mokėjo skaityti tiktai ant savo maldaknygės ir dar pagiedoti isz kanticzkų; raszyti galėjo truputį tikt vienas; ir tada pagal jų mokslą uždūtė buvo gana sunki. Tarp daugumo žmonių, tankiau ir mirimai atsitinka, kas bus ar nebus ant laidotuvių, o be giesmininkų jug neapsieisi. Numirus kam reikdavo jūs paszaukti apgiedoti. O tada bedžiausia jeigu dar bymeczio laikas. Žmonės liūsam nū darbo laike rinkdavosi ant szermenų seni, jauni, dideli ir mazi, prieidavo pilna grinczia, kad reikdavo stovėti neesant vietos atsiesėti. Giedojimas traukdavosi, su labai mažoms pertraukoms per kiau-rą naktį. Prie taip nūlatinio užsiemimo žmonės pavargata, o įpacziai giesmininkai, tai dėl

sustiprinimo spēkų, turėjo buti degtinės. Giesmininkai degtine besistiprindami, ne nepasijusdavo kad jau girtes; tikt tada girtumas apszreikszdavo, kada giesmininkai uztraukdavo linksmai „Mergele jaunoji, kodėl nebuvai jaunimuzyj“? arba „Rutele se jau rutele laiscziau, su lelija kabėjau...“ Budavo ateis buzdėtojas, sukalbės poterėlį velionio duszę, dar nepabėcziavo kryzių, ir nei neįunta kad jau szeimyninkas su cziarka degtinės jo laukia. Keis-tai iszrodydavo senovės budynės. Giesmininkai gieda, ant stalo kryzius su zvakėmis, o szale kryziaus ilgakalė su degtine, kartais daug didesne už patį kryzių.

Kaip atsimenu, tai jaunūmenė jau pradėjo mokintis skaityti ir atsitikime budynės mokinosi giedoti, ir kas geriau galėjo giedoti ir daugiau rėkti, toksai jautėsi laimingesniu esąs. Nieks dar neziņojo apie linkėję, kas tai yra giedoti ant 4 balsų, arba sudėtinis, kiekvienas savo balsu staugdavo. Baznycziose toks jau giedojimo budas buvo, per tai ir nebuvo galima geriau norėti. Laikai begant pradėjo nekuriuose baznycziose jau gra-ziaus giedoti, per pasistengimą nekurių kuningų, per tai radosi proga jaunūmeni pasimokinti ir dailiau pagal iszga-le giedoti, ir sziaidien vietoms jau gana puikiai gieda. Rodosi supratimas geresnio giedojimo yra atėjęs į Suvalkų rėdybą Zemaiczių, sprendziant pagal tai, jog sziaurėje greicziaus pametė senoviszką giedojimą. Ir kiek yra patirta, Zemaicziai yra geresni daininkai ir giesmininkai už suvalkieczius.

Kiekvieni gimdytojei gėdzia savo vaikelius iszmokinti, jeigu ne daugiau, tai nors tiek, kiek patys moka. Ne-vieni tėvai kentė vargą visą savo amžį, kad tikt vaikams už tikrinti ateitę. Ir valka-

norint tėvus mylėtų geriausiai, negali suprasti ir žodžiais išreikšti tėvų meilės link savęs; tikt tada supranta, kada savo vaikelius augina, tada tikt supranta tą meilę dėl tėvų, tikroje jos prasmėje.

Mūsų šeimyna buvo ne maža; tėvai turėdami mažą ūkų vargingai gyveno, todėl apie leidimą vaikų mokintis ir kalbos būti negalėjo. Motina truputį galėdama skaityti mokino ir mus, kiek pati mokėjo, tėvukas tiktai liūsose valandose pamokinti tegalėjo, ir taip motina verpdama ar kitką dirbdama, mus mokino skaityti ir taip tas mokslas sparčiai šio, jog viens iš mūsų 6 metų pažinojo visas raides jau. Tėvukas retkarčiais egzaminuodams, niekad nebaudė už tingumą. Turėdamas liūsa laiką, vakare arba šventą dieną „vaikai visi į kruvą“ paszaukdavo, arba geriausiai tikdavo ant pečiaus mums susirinkti žiemos vakarais, tada tėvas sakydavo: „vaikai! mokinkites gerai, tai aš jums nupirksiu tą ir tą, vienam kepurę, kitam batus, ir t. t.“ sakydavo, „kaip užaugsite ir moksite gerai skaityti ir raszyti, tai busite toki ponai, kaip tas, ką vakar pas mus buvo; turėsite batus, jūdą sermėgą, busite gerai pavalgę ir piningų bus į vales; antraip: jeigu tingėsite mokintis, tai ubagauti turėsite kaip Mikų Jonas apdriskęs, basas ir dar szunes pakinkius jam kandžioja; ir daug visko papasakodavo, parodydamas gerą pusę visam pilnume, o blogą visame jos blogume. Baigdamas kalbėsį klausdavo mus, kas mums geriau patinka, ponas ar ubagas, tai mes viens už kito szaukdavom, kad ponas geriau patinka, tai sakydavo: žiurekit, mokinkites gerai, tai busite kaip tas ponas. Ir taip mokėjo mus mąsinti prie skaitymo ir raszyto, kad mes viens už kito mokinomės, viens kitam lekcijas iš-

dūdami. O poną ir piningus negalėjom užmirsyti iki paugom.

Mokinomėsi visko ant syk. Lementorei buvo szie: „lietuviszkas lementorius“ su gudiszkoms raidems ir prie to dar buvo lenkiszkos „Początek Czytania“ su keleis laksztais raszytų raidžių, iš ko mokinomės raszyti. Tėvas tankiai sakydavo: „vaikai, taip raszykite kaip „Zure“ yra (taip jis vadino tą lenk. lementorių). Rokundų mus nemokino, nes ir pats menkai žinojo apie jas. Mokslas dalinosi ant keturių skyrių, lietuviszkai, lenkiszka, gudiszkai ir raszyti. Kartais ant lekcijų buvo doyanos paskirtos, dėl paukvatinimo, ir taip turėdami viltį mokinomės viens už kito lenktynems eidami.

Kada jau galėjome maž daug skaityti, tai vakarais reikėdavo skaityti persiūtinant iki isznaktų. Knygų hor mažai buvo, taciaus rasdavosi, naujų nebuvo, kaip kad szią dien, bet „Bromelis“ jau buvo. „Bromelio“ vietas, kur buvo raszyta apie moterystę (gimdymą) ir labai riebiai, tai užklįjavo tūs laksztus idant neskaitytume ir taip tas „Bromelis“ buvo dėl mus nelaimingas, kada dasiskaitėme, jog iš 43000 mirusių viena diena tikt 3 į dangų te-galėjo įeiti ir iš tų 3 vienas buvo svieckas (svietiszkas) žmogus, iš to pakilo ginczas tarp motinos ir mūsų, mes tvirtinom kad tas svietiszkas buvo žmogus, o motina sakė, jog jis buvęs iš Szvécko (miestelis Mozurūse). Mes gindami tiesą, nepasidavėm ir motina negalėdama mus pertikrinti iszkarszė mums kailį. Tėvukas kur tikt kokią knygą išzgirdo, stengėsi gauti paskolinti, kaip tai „Evangelijas“ „Žyvatą Pono Jezuso“, dar buvo kokis ten „Balselis“, (turbut balsas iš eziszcziaus) kurį labai geidavo gauti, bet niekur nesurado. Mokslisz-

liszkų knygų nebuvo, bet jos su nenoru būtų skaityta; motina sakydavo, kad svietiszki skaitymai nenuves į dangų. Pirmas moksliszkas mums skaitymas buvo kalendorius, rodos iš 1848 m. Jurkszto Smalausio, nes taip buvo parasyta po nekurių dainelių (bus tai bene Ivinskio). Pasakui jau daugiau knygų atsirado, kaip tai „Raktas į dangų“ „Arielkinė“ ir kitokios. Tai vakars į vakarą skaitydavom, budavo, visokių naujų maldelių su daug szimtų bei tukstanczių dienų atpuskų; po prievarta turėdavom jas mokintis ant atminties, kas dėl mus buvo priklausia. Motina už viską labiaus geisdavo, kad tikt vaikai būtų dievobaimingi. Kada pramokom giedoti tai, klupszti razanczių kas vakaras neatleistinai reikdavo giedoti. Cigonai buvo įpratę pas mus tėvuką pragyveti po keletą dienų, kuriems giedoti klupsztiem razanczių buvo tikra kanczia ir nū pradėjimo giedoti razanczių daugiau neatvaziavo. Priežodis sako: „nėra to pikto kurs neiszeitų ant gero“. Kn. N.N. paskolino 600 rublių nū velionio kun. Lukoszevicziaus iš Graziszkų NN, kaip ir visų kuningų kiesznių niekad negalima buvo prikrauti. Jisai ėmė kur tiktai gavo ir niekad neatidavė. Jisai patyrė kad kun. Luk. turi daug piningų ir iszsipraszė nū jo 600 rublių ant statymo ledaunės paskolinti, už kuriūs paskui atidavė du vėzimu knygų. Kun. Luk. buvo labai dievotas, už tai daug nesiginczijo ir ėmė ką skolininkas davė, mislydamas savo piningelius iszrinkti, bet nekas norėjo pirkti, tada knygas iszdalino po sodzius dykai, įsakydamas, vieniems perskaiczius kitiems dūtu, tada netiktai Graziszkų parapijoi knygos praplito, bet ir kitose parapijose aplinkui, ir taip kun. Luk. nelaimė iszėjo

visiems ant gero. Tada ir mums knygų gauti buvo lengva, nes dykai.

Su atsiradimu „Auszros“ 1883 m. stojosi nepaprasta atmaina lietuvių gyvenime; buvo tai tikra auszrinė, kuri reiszė rytą esant ir dieną busent dėl lietuvių, rods rytas buvo giedras ir mažuma mūsų buvo sukilę, bet kaip jau sukilo dauguma ir tikėjosi paregėti užtekančią saulę, apsiniaukę padangės, bet galima tvirtai tikėti, jog iszsigaidrins ir szvies giedra saulelė lietuviams.

Kada „Auszra“ pasirodė, daug buvo visokių manymų; kurie suprato rodos, tartum kvapo neteko išz diaugsmo; kitiem iszrodė negalimu daiktu turėti laikrasztį liet. kalboje, kuri rodėsi prasziause, paskirta tikt dėl prasziokelių. Tėvelis ir „Auszrą“ gauti pasistengė, tai mums buvo kas įpatingo. Budavo ateis kaimynai per apypietę, nueisim į sziaudyną, tai vieni skaitom, kiti klausom, diaugsmas budavo, kad ką naujo galėsim ir kaimynam papasakoti apie Braziliją, apie kitas szalis, žodžiu sakant, jautėme save esant didelis zinunais; sutikę maskolių kareivį, iszpasakojom, kad Vilnius tai lietuvių sostapilė, lietuviai buvo galingi ir t. t., klausėm jo, kur yra maskolių sostapilė ir t. t., budavo, einant kur sutiksim žmogų, tai ir pasakojam: dėde, Seinūse taip ir taip yra, arba kur kitur; klausdavo isz kur mes zinom, su pasididziavimu sakydavom, jog yra lietuviszka gazieta ir iszeina Prusūse, tai mes esam skaitę, kiti sakydavo: tai, gazieta iszeina Prusūs ir raszo apie Seinus, mes jug Seinų diecezijoi gyvenam, tai jaugi zinotume, ką jie gal zinoti toliaus už mus gyvendami, ot beraszo mokslincziai. Nezinuojom ką atsakyti tokiems. Koks budavo iszdidumas, skaityti pažįstamą

szimtinę iš pilno ir tikrą atidūti, ir pasityciodamas sako: „mą patinka visoki iszradimai, apie kuriūs vieňok žmonės ne nori klausyti“. Už pavadinimą mano' straipsnio „jovalu“ asz „Garsui“ nieko neatsakau, nes kas' nūlati jovalą maiszo, tokiam visur ir viskas jovalu iszrodo. Vadinat mane prieszininku mokslo, už pasakymą „kol jie lopszio' mokslo laikosi“ ir nesupranta sziadieninio mokslo užaugę jau, ir tvirtinu, kad ilgai jie nesupras dar, kol lei mokslo temdintojų klausys ir skaitys „Peklä“ su „Brome liu“. Jeigu „Garsas“ taip gerai viską žino, tai te iszguldome apie surėdymą pasaules pagal senovės raszus, kaip ir isz ko Dievas žemę sutvėrė kaip zvaigždės prikalinejo prieš sklauto dangaus ir kad žemė bus tikrai paskirtą laiką. Taip rodo senovės raszai. Szios-gi gadynės rodo antraip. Kodėl „Garsas“ slepia tai ir neparodo tiesos žmonėms, užpuldinėja tikrai ir neapkenčia tu, kurie apie tai kalba ir raszo. Matyti, kad „Garsas“ raganas ir baidyklas pripažinsta už tebuklus, nes taip mokina teologija. Tiesa, reikia mums mokslo ir apszvietimo, bet isz tokių raszų, kaip „Garsas“ nieko neizmoksime ir neapszviešime, nes „Garsas“ visas mokslas tam: užpuldinėti ant kitų ir kelti neapkantą, idant mums pjaunantės galėtu kiesznius isztusztint. Jeigu „Garsas“ vieton vedimo i vienybę ir santaiką, kelia neapkantą, asz rodyju jam pākėlus rānkas dangun „Requiescant in pace“ giedoti ir iszriszti klausymą dēlko kunngai szventina užaugę žmogų, kada jisai numirsza, kaip trijų arba dviejų mėnesių kudikį? Ir kodėl per spaviedį kaipu pakutą uždūda grēszninkui neskaityti szvietiszky knygų? M. Lėlas.

Kaip toli nuo žemės iki stovinczių zvaigzdzių.

Kad nū žemės labai toli yra iki stovinczių zvaigzdzių, žinote gerai. Paimkime, paveikslan, geriausiai jums pažįstama zvaigzdzių surinkimą, Grizulio ratu vadinamą, kitaip vadinamą jį zvaigzdzių surinkimu Didėsės Meszkos. Mokslincziai susėkė, kad 5 isz szeszių zvaigzdzių to surinkimo, nežiurint ant labai didelės tolumos vienos nū kitos, priguli prie vieno sistemo, teip, kaip antai žemė ir kitos planetos priguli prie saulės sistemo, tai-gi jos keliauja visos apie savo saulę. Vokiszky mokslinczius, Hoeffler, laikrasztyj' „Astronomische Nachrichten“, apgarsino žinias apie savo matavimus tolumos nū žemės zvaigzdzių Didėsės Meszkos surinkimo. Hoeffler persitikino, kad Didėsės Meszkos surinkimo zvaigždės per metus atlieka 9½ syk didesnį kelionę negu žemė, tai-gi 190 milijonų mylių ir nors atsakaucziose metų dalyse jos ant tiek mylių toliau buva nū žemės, bet ant jų ne matyt nė jokio persikeitimo, tas paeina tik nū to, kad tos zvaigždės labai toli nū mūsų žemės ir apskritai nū mūsų saulės sistemo ir todėl toks didelis atitolinimas jau neatsiliepia ant jų szviesos. Pagal Hoeffler'o iszmatavimą įpāla, kad zvaigždės Didėsės Meszkos yra nū mūsų sistemo ant 12½ milijonų tolumos žemės nū saulės, perkeitus gi tą į mylias, isz puls. 25000000000000 mylių. Szviesa reikalauja 200 metų ant prisigriebimu nū žvaigzdzių iki mūsų žemei. Jeigu todėl tos zvaigždės, prasidedant ežiam amžiui, butų užgesusios, tai mes apie tai dažnotume tikt pasibaigus atėinanciam amžiui, tikt tada pamatytume, kad jų jau nėra, tikt po 200 metų paliautų mum žibėjusios. Teipos-gi ir

toluma vienos nū kitos tu zvaigzdzių yra neiszpasakytai didelė, paveikslan, viename atsitikime viena nū kitos 14 sykių toliau yra negu arcziausia isz stovinczių zvaigzdzių nū mūsų žemės. Kaip gi todėl didelės turi but tos zvaigždės, jeigu ant taip didelės tolumos gali vieną kitą priversti keliauti atsakancziais sau paskirtais keliais, kaip todėl didelė tur but jų traukimo pajėga. Ir szviesą jų taipos-gi tur but neiszpasakytai didelė, jeigu, nežiurint ant tokios tolumos, teip aiszkiai jas matome kiekvieną naktį. Hoeffler iszskaitė, kad, paveikslan, zvaigždė Epilōn, prigulinti prie surinkimo Didėsės Meszkos, 40 sykių daugias iszdūda szviesos negu Sirius, kuris mums pasirodo kaip szviesiausia ant dangaus zvaigždė, kaslink-gi savo masos, tai pagal iszskaitymą amerikonzko astronomo, Pīckeringo, masa mažiausias isz to surinkimo zvaigzdzių yra 40 syk didesnė už masą mūsų saulės. Isz to m a t ō t e, kad nors mūsų saulė iszrodo mums didžiausiu dangaus kunu, isztikro ji yra mažutėlė, sulyginant su kitais zvaigzdzių sistemais: kitų sistemų planetos kur kas didesnės už mūsų saulę. („Lietuva“.)

Tikras daktas del tavo.
 Užtikrinimas, kur nieko nepagrūdai: Galvos skaudėjimas, ledžvio, nūezai ir i ketancziul kl tokių ligu, kaip tai užtikrinimas židurij, suzdugimas koponių gali buti iszgydytas, imant CASCARETS (CATHARTIC) tai vie atnaufijos. Para dūdikio žol apilekoi: jet papargdys, pinigūs gražintame. C C C pabandyk dėžutę ezia dien, nes yra teisingai, 10c., 25c ir 50c Pabandykas del žinios dovanai.

Isz praetes.
 2000 m. — 1887 m.
 — per —
Edvarda Belamy
 Lietuviszkui iszguldė Sunus K.
 (Tas.)

Tada jiems iszdūdami paliudijimai, toki pat, kaip jusų laikūse baigusiemis universitetus. Po to paeina metas pasirinkimo specialiszko darbo. Pirmoji

Pamėgyk dūgti CASCARETS už 10c., go rānsta antaletoja pānczių trylyk vidozių.

ria! augsztesnės kliasos. Tie pastumėjai, abelnai ne taip dides vertės, turi vienok tą, kad yra labai per visus geidzių galima gauti kokį urėdą arba virszinybę; kada jau kas gauna panašų urėdą, arba, kaip mes sakom, stojasi apicieru, tada laipsniavimas augsztyl arba apdovanojimas jų priguli ne nū to, kaip jis savo darbą atlieka, bet kaip atlieka darbą tie, ant kurių priežiūra jam pavesta. Dažiurėtojus renka isz jų pagelbininkų tokiu pat budu, tai yra, aprubėziant iszrinkimą prie mažų grupų. Paskyrimo augsztesnių valstijos urėdninkų laikomės visai kitokio kelio, ir aiszkini-mas to užimty per daug laik... Dalykas aiszskus, kad apsakytos per manę sistemos ne but buvę galima pritaikyt prie mažo kokio užsiėmimo jų laikūse, kur laikais taip mažai buvo darbininkų, kad ne but užtėk nors po vieną. del kožno skyriaus ir kliasos. Ir tai turiu pasakyt Tamistai, kad vienos szakos iszdirbystė pasmus gana didelė, kadangi mes suvienyjame keletą į daiktą. Priziurėtojas ant eziun dirbanzių yra lyginai kaip pulkūrius, arba net jenarolas jų laikų kariūmenės... — O dabar klausiu Tamistos, ar žmonės turėdami tiek pastumėjų arba, teisingiau sakant, paukvatintojų prie darbo gal skūstis ant mūsų sistemos, kad da per mažai tokių turi?... — Atsakiau, kad, kaip mą rodos, tie pastumėjai jau net per daug dideli; kad jie priverczia jaunūmenę net per daug spārcziu žingsniu kopti vis augsztyu.... — D-ras Leete patėmyjo eziun, kad tolesniam gyvenime tie užsitarnavimai netur vertės, ir tikrai iki 45 metų, tai yra laiko, pakol tarnaujama draugijai.

mo skyriaus. Tenai, kur daugelis tokių randasi, renkasi tikt isz pirmos kliasos. Tokiu budu tikrai turint apie 30 metų galima gauti kokį urėdą arba virszinybę; kada jau kas gauna panašų urėdą, arba, kaip mes sakom, stojasi apicieru, tada laipsniavimas augsztyl arba apdovanojimas jų priguli ne nū to, kaip jis savo darbą atlieka, bet kaip atlieka darbą tie, ant kurių priežiūra jam pavesta. Dažiurėtojus renka isz jų pagelbininkų tokiu pat budu, tai yra, aprubėziant iszrinkimą prie mažų grupų. Paskyrimo augsztesnių valstijos urėdninkų laikomės visai kitokio kelio, ir aiszkini-mas to užimty per daug laik... Dalykas aiszskus, kad apsakytos per manę sistemos ne but buvę galima pritaikyt prie mažo kokio užsiėmimo jų laikūse, kur laikais taip mažai buvo darbininkų, kad ne but užtėk nors po vieną. del kožno skyriaus ir kliasos. Ir tai turiu pasakyt Tamistai, kad vienos szakos iszdirbystė pasmus gana didelė, kadangi mes suvienyjame keletą į daiktą. Priziurėtojas ant eziun dirbanzių yra lyginai kaip pulkūrius, arba net jenarolas jų laikų kariūmenės... — O dabar klausiu Tamistos, ar žmonės turėdami tiek pastumėjų arba, teisingiau sakant, paukvatintojų prie darbo gal skūstis ant mūsų sistemos, kad da per mažai tokių turi?... — Atsakiau, kad, kaip mą rodos, tie pastumėjai jau net per daug dideli; kad jie priverczia jaunūmenę net per daug spārcziu žingsniu kopti vis augsztyu.... — D-ras Leete patėmyjo eziun, kad tolesniam gyvenime tie užsitarnavimai netur vertės, ir tikrai iki 45 metų, tai yra laiko, pakol tarnaujama draugijai.

žodzių. Pirm visko turi Tamista žinot, kad sistema davi-mo virszinybės darbininkams geresniems nepriiguli nū to, kaip kuris geriau ar daugiau gal iszdirbt, bet nū to, su kiu pasistengimu ar pasiszventimu jis dirba. Musų sistema ukvatina priepralėnkimo kitų, kaip drutesnias taip lygiai ir silpnesnias, ir jei drutesni tūkiants ant vadovų yra aprenkami, tas nei kiek neuzgauna silpnesnius, nes kožnas daugiau rupinasi apie visūmenės labą. — Jeigu stengimasi pralėnkti kitus palieka atidarą lauką del visu, mes tą nerokūjame už pastumėją prie augsztybės. Toki savoszirdyje randa pastumėją ir savo užsitarnavimą lygina su gabumu kitų, neužmirszdami prie to savo prideryszčių. Pakol darbas atsako jų sylom, visai už ne teisinga laikyti, jeigu but bausti už negerą arba apdovano-toti už per daug gerą atlikimą darbo. Del tokių noras pralėnkimo iszrodo visai peiktinu isz moraliszkos pūsės, kadangi tas laikas pasisekimo kito gimdo neužkautą ir nepasisekime pasidziaugimą, vieton apgailėjimo... Bet net pabai-goje szio XX amžiaus ne visi žmonės priguli prie tos augsztesnės kategorijos; tai-gi dāly-tų, kurie tokiomis nėra, reikalinga neatbutinai pastumėjo, atsakanczio jų žemesniam pajautimam. Del jų tik įpatin-gai ir reikalinga to noro pralėnkimo, kaip geriausio pastumėjo prie darbo. Tie, kurie to reikalauja, ir pasidūda tokiai sylai; o tie, kurie laiko tai už pažeminimą savo vardo, visai nereikalauja to.... Turriu da patėmyt... — baigė daktaras Leete, — kad turime dar vieną įpatin-gą skyrių darbininkų, susidedanczių isz žmonių, kurie yra per silpniant kuno ar dvasios, kad prigulėti prie pramonės armijos. Yra tai nekaipo brigada inva-

lidų, iszskirtą isz kitų kariūmenės eilių, bet jos sanariai atlieka darbą, atsakantį jų sylom. Priguli prie tos serganti ant kuno ir proto: akli, nebyliai, szlubi, net kvailiojanti. Jie nesziuoja atsakantį zenklą. Drutesni dirba beveik tiek, kiek šveikas tikrasis kareivis, kiti-gi visai be darbo yra, bet vienok nesilinksmina tingi-naudami, o vis kūm nors užimti yra. Net kvailiojanti valandose, kada kvailiojimo upas pereina, apie ką nors žrūsiasi, kad atneszti naudą visūmenei. — Labai tai grazus surėdymas to invalidų korpuso, net barbaras XIX amžiaus galėjo vertybę to pripažinti. Yra tai labai iszmingingas parodymas pasigailejimo ir tur, po tiesai, but malonei nūvisų priimamas. — Pasigailejimas? — pan-trino daktaras Leete. — Ar Tamista ir isz ties mislyji, kad ant jų žmonių mes žiurime, kaip ant dalyko pasigailejimo? — Asz taip mislyju, laikydamas jų už žmones negalinczius save iszsimaitinti. — Czion daktaras greitai per-traukė mano kalbą. — Tai kas yra gabus prie to? — užklause. — Draugija, stovinti ant laipsnio civilizacijos niekadus nepripazius, kad kuris nebuk isz jos sanarių galėtu gyventi nieko neveikdamas. Gyvenime neapszvietų tautų, net vienoje' szejmynoje pagelbėjimo kuriam nebuk isz jos sanarių negalima buvo patėmyti, o apie visūmoniszky pagelbėjimą jųg jau nei snekos negalėjo but, ir tada kožnas pavienis, nors ir negalintis dirbti, turėjo kaip nors suktis, kad turėti sziojį tokį užsilai-kymą. Bet sykiu, kaip tarp žmonių skecziasi vis platyn civilizacija, plėtojasi, taip sakant, ir supratimas vertės kožno žmogaus. O su tūm sykiu gema klausymas: ar visi žmonės tur but visur lygus, ar reikalinga kaip daryti iszėmimus? (Toliaus bus.)

— Kad kiek apie tai pasaiszkinti da pasakysiu pora

Juozo Bindoko Saliunas,

Niekur negausi taip gardaus alu-
czió „Lauer Beer“, skanaus porterio,
visokių arielkų, vyno ir siaip viso-
kió skanaus gėrymo, skaniai kvepen-
czių Cigarų.

FREE LUNCH kas vakaras.

No. 118 & 120 N. Bower str.
SHENANDOAH, PA.

Ant pardavimo.

Būcernė ant pardavimo pi-
giai. Irankiai (tulszys) visi
naujausio isradimo. Jau 35
metai kaip darome tą biznį
(business). Priežastis parda-
vimo yra, kad iszvažiuojam į
kitą vietą. Atsisaukite į
„Vienybės“ redakcija.

Pirmas didelis Balius!

Draugystės „Lietuvių Kliu-
bo“ bus kelias Utarninke
25 dieną Sausio (January)
1898 m. ant Armory Hall,
Pittston, Pa. Prasidės 7-tą
adyną vakarė į trauksis per
visą naktį. Mellingai užkvie-
ciam visus jaunus ir senus,
vedusius ir nevedusius, nes
muzykė grajys naujausios ma-
dos šokius.

Tikietas tiktai 25 centai
Komitetas.

Jeigu jantiesi nevalku, imk vieną C ASCA
BETS, o iszgydys tave, už 10 ir 30c.

Metinis mitingas

Lietuviszkos parapijos, var-
dan szvento Kazimiero, Ply-
mouth, Pa., atsibus Nedėlioje
9 Sausio (January) 1898 m.
ant salės A. Pajanjio.

Visus parapijonus užprašo-
me susirinkti. *Komitetas.*

Nuo Redakcijos.

Ant mūsų atsiliepimo, dau-
gelis gerų ir teisingų lietuvių
užsimokėjo prenumeratą už
„Vienybę Lietuvininkų“, bet
dar yra gerokas skaitlius ne-
užsimokėjusių. Tai gi pasiti-
kime, kad ir kiti nenorės mu-
sų skriaudos, bet kaip dori ir
teisingi vyrai ir tikri lietuviai,
prisiūs prenumeratą už „Vie-
nybę Lietuvininkų“ kuri rupi-
nasi apie jų gerovę ir apszvie-
timą.

Mes kiekvienam užsimokan-
ciam dūdame puikias dova-
nas: kas užsimoka \$1,00 už at-
einantį laiką t. y. užsimokėda-
mi isz virszaus, gauna dovanų
knygelę už 35 c., o kas užsi-
moka \$2,00, gauna dovanų
knygelę už 75 c. Knygeles ga-
li iszrinkti isz mūsų katalio-
go lochos spaustuvės.

Raszydami ir piningus pri-
siusdami, visada uždėkite szil-
tokį adresą:

J. J. Pauksztis & Co.
1018 Box
Plymouth, Pa.

Auszrinės raudonu jau apsuptą kyru?“

Bet miega artojai, aklybės apkloti, —
Auszra dovanai tik dėl jų spinduliūja:
Nežino, kur eit jie, nežino, kur stoti,
Sapnūdami vaikszezioj, lazdos grabalioja....

Tik laivas jau irstos po jurę kovodams,
Ir mėto jį bangos ir audių baisybė:
Bet spindi virsz laivo papartis plasnodams
Ir žada mums „apszvietą, laimę, vienybę!“

(„Auszra“ 1886 metų.) *Danutė.*

Mythai, pasakos ir legendos

Ziamaiociu.

Surinkti ir iszleisti per D-ra Edm. Veckenstedta,
vyresnyj senoviszku kalbu mokytoja prie Nikolajaus
gymnazijos Liepajuje (Kursze).

Lietuviszkai iszguldė J. Szliupas, M. D.
(Tasa)

35. Pastauninkas ir Pastauninke.¹⁾

1. Ranka Pastauninko yra dalgis: jis su tūmi pjauja ja-
vus ant laukų.

2. Jeigu kas nors burams iszmindziojo lauką, tai atėjes
Pastauninkas arba jo pati, Pastauninke, anam galvą nukapo-
jo su savo dalgiu, arba aną jie nusigabendavo, ir neką nekū-
met negirdėjo, kur ans buvo dingęs.

3. Pastauninkas gebėdavo burams gelbėti ariant, sėjant
ir kuliant, ir gindavo laukus burų pavidale arelio nū
paukszezių.

4. Pastauninkas ir jo pati Pastauninke, sergėdavo lau-
kus. Isztikus didelei kaitrai, jie palaistydavo tūsius. Jie,
mat, tada nusispjaudavo: tame pacziame akies mirksnyje isz-
sipildavo vandens sriantarisz jų burnos ant laukų.

5. Pastauninke yra žmones iszmokinusi guvumą ziam-
darbystos.

6. Pastauninke parodo burams, katros ziamės vietos ipa-
tingai tinka dėl iszdirbimo.

7. Pastauninke sėdi miszke ant medzio. Jeigu kas nors
eina pro szalį szito medzio, tai ji klausinėja aną apie ziumdar-
bystą. Jeigu ans ant klausimų gerai atsako, tai ji dūda
anam daug piningų, o jeigu ans negali gerai atsakyti, tai ji
nupjauja anam galvą su dalgiu.

8. Pastauninke yra ponis miszky, laukų ir plėvų. Pui-
kus miszkas pas Bumbilus, kaip nevienas kitas miszkas, anai
yra dėkingas už savo buvimą.

9. Rankomis Pastauninkės buvo dalgiai. Kas su ja su-
sitiko, turėjo su ja kalbėti apie linų anginimą. Jeigu ans
mokėjo apie tai dūti gerą žinią, tai Pastauninke anam dūdavo
pėdelį linų, kurs paskui pavirsdavo į auksą; o jeigu ans nėko
nežinojo ką pasakyti apie linų anginimą, tai ji papjaudavo
anam kaklą su savo dalgiais.

10. Nakezia Pastauninke pavidale zydinczios mergės ru-

¹⁾ Pastownik, pasė — ganykla, ganyti (slav.), slg. Serp ir tt. mana-
me veikale apie Vendus.

NAUJIEMS METAMS.

Sztai dienai prabrėksztant Auszrinė pakirdus
Raudonu kyreju pasaulę apsiauczia:
„Tai jusų papartis!“ Tą szauksmą iszgirdus,
Baltmarė bangūja, riaumodama siauczia....

Ir szukauja, szankia Auszra isz padangių:

„Vyručiai-artojai, akis prasitrinkit,
Snudumą nū savės nukrėskite vangų
Ir vėgą dirvonūs tėvynės praskinkit.

„Prie būrių ir masztų, laivunai, auszokit.

Iszrinkite gūdrų styranti vadovą

Ir, kelią apsprendę, karužę suvokit,

Ir szaukite drąsei nelaimės į kovą!“...

Sztai, sprandus nulenkę, tranūja po nasztą

Ir zengia po valei virtinė tų vyrų

Ir szaukia: „Pabuskit, ar matote krasztą

piūdavo, idant laukų pas Kretingą neisztiktū jokia blėdis.

11. Pastauninkei yra dalgis priaugęs prie galvos, o kiti žmonės sako prie sprando; ji nupjauja su tūmū galvą galvijams, kurie javus mindžioja.

12. Aplinkėje Kretingos laukus ir pievas padrėgnindavo Pastauninkė kaip upelis.

13. Daugelis žmonių yra matę, kaip Pastauninkė vakare iš leikos laistydavo vaisių laukų su vandeniu.

14. Jokubave sausmecziūse Pastauninkė pasirodydavo kaip lytingas debesys ir pakrapydavo laukus su atszviežianancziu lytumi.

15. Miskelyje Pastauninkės pas Telszius yra su visu mažas azeras. Vieną kartą didelės kaitros mete Pastauninkė priėjusi prie szito prudo isztarė zodzius: „Prasiplatink“. Tū jau vandū iszėjo iš azero ir patvino laukai, pievos ir daržai iki toli-toli. Potam vandū vėl susitraukė į savo krantus. Visa žiamė, kuri buvo užtvynusi vandeniu prudo, atneszė tą metą gausų užauglį.

16. Pastauninkė saugsta laukus. Nakezia ji stovėjo kaip mergė ant augszcziausiojo medžio miskelio, kurs jos vardu vadinasi, ir iš ten zvalgėsi ant laukų, pievų ir sodzių. Jeigu kas nors ėjo nakezia pasivogti javų, zolės ar vaisių, arba iszmindziotu laukinius vaisius, idant kenkti susėdūi, tai ji pagaudavo Pastauninkė ir pakardavo piktadėją po medžiu. Bet ji tai darydavo, nenulipdama nū savo buveinės ant medžio. Mat ji galėjo savo rankas taip toli prailginti, kaip ji norėjo, ir nors tai butu mylia tolimoj buvė, ir potam tasias vėl palei savo tikslą sutrumpinti.

Dieną Pastauninkė baidydavo ar pavidale arelio paukszius nū lauko, ar ji pasiversdavo į kitą pauksztį ir lesinėdavo kaip toks amalus, lervas ar kirminus, kurie darydavo blėdį augalams ir vaisiams sodno, ir lauko.

17. Pastauninkė nupjauja su dalgiu javams varpas, taip jūg burai atranda laukūse pjuties mete tiktai augsztus stagarus.

18. Pastauninkė gyvenė viename kalne kaip gyvatė. Vakare ji zynaudavo, kas atsitiks sodziui. Kas norėdavo prie kalno prisiartinti, idant jos pasiklausti, turėjo pirma nusikirpti plaukus ir nagus. Ale tas, kurs gavo Pastauninkę pamatyti, turėjo numirti.

19. Pastauninkė turėjo savam kalne visokių javų, sėklų ir vaisinių kandūlių. Na-gi kartais atsitikdavo pavasaryje, kad girdėjo Pastauninkę josios kalne dainūjant ir szokant. Tam atsitikus, kalnas atsidarydavo ir iš jo lydavo ant laukų, pievų ir sodnų javų sėklomis, vaisių kandūliais ir zolių selenomis.

20. Palei paczią Kretingą guli giraitėje Pastauninkės kalnelis; ant tojo seniaus stovėjo malunas, kurio dabar dar griuvenos matosi. Szitame malune seniaus Pastauninkė maldavo savo javus. Malunas vienval maldavo, nevaromas vandeniu ar vėju. Pastauninkei dingus, taip gi malunas sugriuvo.

21. Pastauninkė įgalėjo augydinti javus, vaisius ir zolę. Ji gyvendavo giraitėje, kuri jos vardu vadinasi, kalne. Kalnas buvo pripildytas visokeriopais javais, vaisiais ir zolėmis. Na gi jei bėdnas, bet stropus kiemionis neturėjo dėl savo laukų jokio pasėlio, tai jam reikėjo tiktai citi prie kalno ir mergės praszyti, kad dūtu sėklos. Jeigu jis tai padarydavo, tai kalnas visūmet tūjau atsidarydavo ir buras gaudavo nū Pastauninkės tai, ko norėdavo.

22. Pastauninkė gyvendavo namelyje iš zolių. Zolės mat taip buvo suaugusios, jūg padarė namelį.

23. Pastauninkė yra buvusi dideliu paukszeziu. Ji gebėdavo kaip toks nulėkti į sodzius, atsitapti ant stogų namų ir savo kryksztavimu praneszti ateinanczią laimę ar negandą.

24. Pastauninkė buvo kerėtoja ir galėjo priimti visokius pavidalus. Vieną kartą ji plaukėsi kaip gulbė ant upelio pas Kretingą. Nuilsusi ir iszalkusi, ji szukterėjo: „Zolė, Zolė“. Tūjau pakilo ant tos vietos, kur ji taip buvo riktelėjusi, maža graži sala, tirsztai apaugusi zole.

Sala dar sziądien ten matosi.

25. Azere pas Kartina Pastauninkė gyvenė kaip varlė. Varlė kuvaksėjo per metą trissyk. Kozną sykį, kada varlė davėsi girdėti, sodziuje atsitiko nelaimė.

26. Pastauninkė gyvenė kaip varlė apvienėjusi azere pas Kartina. Galius jai gyvata vienystėje nusibodo. Todėl ji priėmė pavidalą moteriszkės, vaginėjo vaikus kaime, valkiojo tūsius po prudą ir pavertė jūsi į varles.

27. Visi žmonės žinojo, kad Pastauninkė tankiai davėsi matyti pavidale didelės skruzdėlės. Todėl jie saugojosi taja skriaudą daryti. Ale vienas buras, kurs kaime pas Kretingą gyvenė, buvo taip gi girdėjęs apie Pastauninkę kaip skrudėlę, bet nenorėjo įtikėti, kad taip esą. Todėl jis susigavo didelę skruzdėlę ir įmetė ją į ugulį, kad aną sudeginti. Tacziaus ugnis skruzdėlei nenūžkenkė, bet ji pasiliko visiszkai neįzeista ir tarė į burą: „Tu norėjai manę sudeginti, todėl tegul miestelis ir visas kaimas iszdega, o asz jau daugiau pas jus neįgyvensiu“. Po szitų zodzių skruzdėlė nulėkė sav. Tą gi paczią dieną kada tai buvo atsitikę, gaisras kilo ir kaimas bei miestelis nudegė.

28. Pastauninkė buvo maitojama per burus Kretingos, ir už tai tą vietą ugnimi nudeginusi, ji apsibuvo giraitėje pas Kartina, kuri pagal ją vadinasi. Ten ji gyvenė, apmaudinga ant nedėkos žmonių, kaip kurmis ir kaip toks urvais iszvarinėjo laukas, kurios ten randasi.

29. Pastauninkė taip buvo pikta ant žmonių ir kaip kurmis, į kurį ji buvo pasivertusi, taip rustinga iszsižiurėjo, jūg vienas senyvas žmogus, kuris ją kaip kurmį pamatė, isz iszgaszczio tūjau numirė, o vienas vaikelis apako.

30. Buvo vieną kartą viena Laumė, kuri į kokį norint pavidalą galėjo persimainyti, bet mieliausiai ji priimdavo pavidalą labai didelio paukszezio su viena akia. Todėl gi burai ir pramėnė pauksztį „paukszte vienaake“. Toji vienaake pauksztė mielai užsilaikydavo viename ar kitame mažame miskelyje, kurs pagal tai pramintu pasiliko Pauksztveninke arba Pastauninke. Tai kad Pastauninkė ant augszto medžio sėdėdavo miskelyje, ir žmogus praeidamas su nūsteba į ją žiurėdavo, tai ji permainydavo taji į zuikį (kiszki) ir prarydavo jį. Todėl su laiku burai jos labai bijodavosi.

31. Jeigu ant laukų budavo daug akmenių, tai tankiai atsitikdavo, kad nakezia Pastauninkė ir jos dukte, Balta Mergelė, imdavosi už darbo ir lauką nuvalydavo nū akmenių, o kartais jos permainydavo lauką net į zydintį sodną.

32. Žmonėms lauke bedirbant, juk atsitikavo, kad Pastauninkė pavidale mergos prie jų prisigretindavo, jūsi žiam darbystą pamokindavo ir jiems darbe gelbėdavo. Taip gi jos dukte, Balta Mergelė, darydavo tą patį, kaip josios motina.

(Toliaus bus)

